

16.
DISSERTATIO MEDICO-PRACTICA
INAVGVRALIS.

DE

42 15
1724, 10
DOLORIBVS
VENTRICVLI.

QVAM

EX DECRETO GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ
IN ACADEMIA IVLIA

PRAESIDE

DN. JOHANNE CAROLO SPIES

ARCHIATR. WOLFFENB. AC THERAPEVT. P.P.

H. T. DECANO

PRO GRADV DOCTORIS

OMNIBVSQVE PRIVILEGIIS ET JVRIBVS
IN ARTE MEDICA RITE
CONSEQVENDIS

IN JVLEO MAJORI

D. II. MARTII A. MDCCXXIV.

HORIS ANTE ET POMERIDIANIS

PVBlice EXAMINANDAM ATQVE VENTILANDAM

EXHIBET

HENRICVS TILLEMANNVS STOCK,
RATISPONENSIS.

HELMSTADII,

TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII,
ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO MEDICAE PRACTICAE
IN PNEUMONIA

DE DOLORIBUS VENTRICULI

AV RECTORIO COLLEGIUM MEDICAE
IN ACADEMIA

DA JOHANNES CAROLUS SPER

ARCHIATR. WIRTHEL. AC THESSAL. V. L. L.
MED. DOCTOR

PRO GRADU DOCTORIS

OMNIBUSQUE TRIPLICIBUS ET QUIBUS
IN ART. MEDICAE RITE

IN PNEUMONIA

ET IN PNEUMONIA ACUTE VENTRICULI

HAERENSIS BOELMANNIUS STOCK.

MDCCCLXXXIII

HELMSTADT

JOHANN PAULI WITTELBERGERI

ADAM FRISCH

A. D. G. ET P. S.

PRÆLOQVIUM.

LX ventriculi labe plurimas ægritudines suam ducere originem, nulla indiget probatione; quem enim latet, afflicto ventriculo mox universam corporis œconomiam diversas pati afflictiones? Quis nescit, ventriculum esse culinam totius corporis, qua bene constituta, laudabile suppeditari nutrimentum pro conservanda sanitate, læsa autem illa, generari cruditates, ansamque præberi gignendis morbis? Ventriculus itaque est quasi promus condus sanitatis atque morborum, illo bene se habente, bene plerumque se habet totum corpus, labefactato autem istius tono ac fermento, brevi læduntur pleraque in corpore peragenda actiones. Bene itaque canit Quintus Serenus.

Qui stomachum Regem totius corporis esse

Contendunt, vera niti ratione videntur

Hujus enim validus firmat tenor omnia membra,

Isto autem læso privantur cuncta vigore.

Læditur vero ventriculus interdum, ut vix videatur læsus, quan-

A

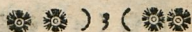
quando quidem in isto generantur vitiosi humores, ex quibus successive varii producuntur morbi, ipse tamen ventriculus ob initio parum vel nihil pati videtur, quamvis revera causam morborum suppeditet Sed læditur etiam sæpe ita, ut pro parte primario affecta agnosci debeat, quando videlicet in illo ipso tragœdia inchoatur & absolvitur. Inter tales ventriculi afflictiones, quæ haud infrequentes, considerationem merentur *dolores ventriculi*, qui quo magis sunt molesti & sæpe totam corporis œconomiam turbant, eo magis me adduxerunt, ut de istis in hoc Inaugurali specimine agere constituerim. Cum vero diversæ dolorum dantur species, a diversis causis provenientes, potissimos in certis Thesisibus producere placuit, quorum brevem historiam, quantum animi vires concedent, sum delineaturus, subnectendo statim cujusvis curationem. Faxit rer Optimus Maximus, a quo omnis bonus medelæ successus dari atque expectari debet, ut hoc meum institutum cedat in sui gloriam & Proximi salutem!

TH. I.

Dolor communiter definitur, quod sit tristis sensatio, in certa quadam parte excitata atque percepta, quæ a molesta fibrarum sensibilibum vellicatione, crispatione, tensione, contractione, aut quomodocunque id nominare volueris, inducitur, aut sicut communiter dici solet, a sensibili vel insensibili solutione continui excitatur.

TH. II.

Dolor itaque ventriculi erit tristis sensatio, in ipso ventriculo a molesta fibrarum istius vario modo excitata irritatione dependens. Est enim ventriculus pars membranacea, constans ex tribus tunicis, quarum exterior a peritonœo continuata reliquis ventriculi partes cingit; Altera seu media constat ex fibris crassis &

& carnosis, quarum beneficio ventriculus constringitur & contenta propelluntur. Tertia denique nervea, quæ vulgo interior seu intima vocatur & fibris varii generis est contexta ac maxime sensibilis existit. His addit Willisius quartam, crustam videlicet villosam, intimæ seu nerveæ tunicæ adpositam, quæ est substantia spongiosa ac mucosa pluribus villis obsita. Hæc crusta villosa, inquit Willisius, post inmerfionem in aqua frigida facile separatur, & per se tunica satis firma & ab aliis distincta adparet. De reliquis partibus nihil dicam, sufficit enim hic loci dixisse, ventriculum constare ex meris fibris, quibus vario modo vellicatis, variæ eveniunt dolorum species.

TH. III.

Dixi enim in præloquio, diversas dolorum ventriculi species in Praxi obvenire, quas nunc seorsim breviter perlustrare ac practice producere suscipiam. Acturus igitur sum 1. de dolore ventriculi torminoso colicam mentiente. 2. de dolore rodente & exedente. 3. de dolore acuto, fixo atque constante seu cardialgico. 4. de dolore urente seu sorda aut ardore ventriculi. 5. de dolore gravativo. 6. de dolore distendente seu inflatione. 7. de dolore inflammatorio.

TH. IV.

§. 1. *Dolor torminosus* est talis molesta fibrarum ventriculi distensio atque contractio, seu spasmodica crispatio, qua totus ventriculus adficitur & tristis sensatio inducitur, quæque non solum in ipso ventriculo percipitur, sed etiam per totum sæpe abdomen extenditur, dum in illo quoque torminosi lancinantes atque scindentes dolores sentiuntur, sicuti in colica fieri solet, unde isti dolores a nonnullis pro colica habentur, de quibus tamen D. Harris L. de Morb. Inf. p. 71. optime scribit, quod talis dolor falso nuncupetur colica, cum sit gravior

vior ventriculi non intestini coli morbus. Et in hac diversitate partis affectæ vera diagnosi est quærenda.

§. 2. Exoritur talis dolor, quando humores biliosi acriores facti regurgitant in ventriculum ac integram internam istius tunicam acrimonia sua vellicant, ut spasmodice distendatur ac iterum contrahatur, atque sic adeo enormes dolores excitentur, qui etiam per totum abdomen sæpe extenduntur. Causa igitur horum dolorum non alibi quam in ventriculo est quærenda, & quidem proxime ac immediate in spasmodica fibrarum ventriculi crispatione, materialiter autem in diētis humoribus acribus, molestam illam crispationem excitantibus.

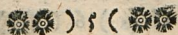
§. 3. Combinatur iste dolor quandoque cum vomitu satis enormi, interdum vero sine vomitu excruciat; dolores quoque illi nunc sunt continui, nunc per intervalla recurrentes, semper tamen cum magna anxietate conjuncti.

§. 4. Duplicem horum dolorum historiam recenset laudatus D. Harris l. c. unam de illustri quadam Domina, quæ gravissimo ventriculi dolore & importuna vomitione, alternis fere septimanis redeunte, per plures annos laboravit; alteram de illustrissimo quodam Barone, qui ventriculi dolore & viscerum torsionibus diu fuit excruciat; utraque vero historia docet, quod isti dolores a cruditatibus in ventriculum regurgitantibus sint producti, dum medicamenta, quæ fuerunt adhibita, quorumque beneficio isti dolores profligati, ita sunt comparata, ut humores noxios in ventriculo hærentes blande evacuarint.

§. 5. Ejusmodi autem dolor ventriculi non est sine periculo, omnino enim metuendum est, periculofam imo lethalem supervenire posse ventriculi inflammationem, nisi causa irritans mature removeatur.

CVRATIO.

§. 6. Quando igitur contingit, ut quisquam ejusmodi dolore plus minus gravi, continuo, aut sæpius revertente sit afflictus, illud præcipue erit agendum, ut materia pec-

peccans h. e. humores biliosi acres 1. evacuentur; 2. corrigantur, si forsan post factam evacuationem dolores adhuc sentiantur, ut omnis spasmodica crispatio tollatur.

§. 7. Evacuandi sine in hoc casu tuto dari possunt *Emetica blandiora* v. gr. *Ipecacuanha cum arcano duplicato*, nec obstat, etsi jam urgeant vomitiones; vomitus enim bene curatur per vomitorium, si materia vomitum excitans haeret vel colligitur in ventriculo. Antimoniata etiam, ut tartarus emeticus, syrupus emeticus, antimonii sulphurauratum &c. quamvis videantur efficaciora, absque metu dari possunt, cito enim contenta ventriculi eliminant & saepe una vice totam omnium dolorum radicem funditus extirpant.

§. 8. Evacuandi intentione etiam inserviunt ac utiliter exhibentur *purgantia leniora*, ac inter illa praesertim 1. *Rhabarbarum* in forma pulveris cum materia perlata Crügeneri, aut in forma infusi cum decocto tamarindorum & cremore tartari paratum. Simplicissimum rhabarbari infusum absque ulla additione cum aqua pluviali aut alia destillata factum sufficere potest, si aliquot auroris propinatur. Magis compositum rhabarbari infusum ordinavit D. Harris suæ illustri ægrotae, quæ gravissimo ventriculi dolore & importuna vomitione laboravit, quo primum saepius, postea rarius usurpato, ventriculus illius ab omnibus symptomatibus est liberatus & Domina absque aliis medicamentis convaluit. Per rincturam rhabarbari in Pharm. Bateana descriptam & cochlearitum sumtam liberatus quoque est Illustris Baro, qui ventriculi dolore & viscerum torsionibus diu fuit excruciatas, sicut haec ita refert D. Harris. Non quoque sine spe felicitis successus in hac dolorum specie evacuandi sine adhiberi potest 2. *Magnesia alba*, medicamentum sicut lenissimum ita tucissimum & ad humores bilioso-acres sine tumultu removendos aptissimum, ex cujus usu nulla unquam noxa est metuenda, sed potius optimum auxilium expectandum. Egredia certe huic medicamento inest virtus, quam

D. Werloschnig in Curationibus Verno-Autumnalibus, ut & D. Praeses in Colleg. Mat. Med. & Colleg. Praët. aliique celebriores Praët. multis explicant verbis, quamque ego in diversis casibus sum expertus, ut pro certo habeam, in hoc & similibus malis vix melius reperiri remedium. Tandem evacuandi scopo inservire poterit 3. *Sal Catharticum amarum* seu *Eshamense*, quod etiam absque omni molestia sive torminibus cito ac tuto operationem absolvit. Solvitur autem illud in conveniente dosi cum aqua chamomillæ & pro libitu additione alicujus syrapi edulcoratur.

§. 9. Præter hæc dicta evacuantia nullo alio indigemus ad removendam materiam peccantem, quæ dicti doloris torminosi causa existit, & remota sic causa, procul dubio evanescet effectus.

§. 10. Quod si tamen contingeret, ut administrata evacuatione spastici dolores sentirentur, plenariam tranquillitatem brevi inducere poterimus, si antispasmodica & temperantia cum anodynis, in quorum tamen dosi non excedendum est, aliquoties exhibemus.

§. 10. Laudare hunc in finem possum pulverem refrigerantem D. Præsidis cum cinnabari nativa vel antimonii & laudano hysterico miscendum ac mane & pomeridie exhibendum. Inserviunt quoque pro ista intentione bezoardicum joviale, minerale, martiale, Materia perlata Crügneri, CrySTALLUS mont. ppt. &c. cum cinnabari, arcano duplicato & laud. hyster. combinanda. Item Massa pilul. de cynogl. cum extracto castorei, cinnabari antimonii & bezoard. joviali socianda. Theriaca Androm. cum sulphure antimonii fixo aut mercurio vitæ bezoardico. Emulsionem ex semine melonum & papav. alb. cum materia perlata Crügn. Essentia castorei & spiritus salis ammon. martialis cum vel sine essentia anodyna.

§. 12. Externe simul adhiberi potest facculus ex mentha, absinthio, rosmarino vino incoquendus & calide applican-

candus, si prius regio ventriculi probe inuncta est unguento pomato, cui parce admisceri possunt balsamus Peruvianus, ol. dest. Absinth. &c.

TH. V.

§. I. *Dolor rodens* atque *exedens* est talis tristis sensatio in ventriculo, qua percipitur molesta & quasi manifesta morsio, rosio vel exesio.

§. 2. Provenit autem ejusmodi dolor potissimum 1. a Vermibus vel insectis in ventriculo contentis. 2. Ab acido nimis activo, quale quid obcurrit in Adpetitu p. n. bulimia videlicet & adpetentia canina, quo etiam referri potest inedia 3. a venenis mineralibus.

§. 3. Dolor rodens atque morsitans, a vermibus originem ducens, percipitur præcipue jejuno ventriculo, sumtis autem cibis mitescit & plane cessat, atque sic talis dolor non est continuus, sed per intervalla sentitur, interim tamen satis vehemens existit. Vermes enim in ventriculo hærentes pabulo destituti jejuno ventriculo ipsam ventriculi substantiam adgrediuntur, illumque rodunt ac mordent, quærentes alimentum, sumtis autem cibis, succo istorum magis delectantur & in illo melius nutrimentum reperiunt, hinc dum rosio & morsio cessat, dolor quoque mitigatur vel evanescit. Si itaque dolor in ventriculo percipitur cum sensu rosionis & morsionis, qui jejuno ventriculo sumit incrementa, a sumtis cibis vero, præsertim si dulcem præbent succum, mitescit, imo plane evanescit, suspicari licet, hære in ventriculo vermes, huncce dolorem excitantes, præcipue si alia quoque signa vermium præsentiam confirmant.

§. 4. Contingere autem aliquando ventriculi dolorem a vermibus in illo contentis, testantur observationes Practicorum, quarum diversas hic inferere possem, si brevitatis scopus id permetteret, interim non possum intermittere, quin
unum

unum vel alterum addam. Ita D. Chesneau in Observ. p. 314. facit mentionem doloris rodentis ventriculi cum vomitibus per intervalla accidentis, qui sublatuſ est cataplasmate ex fermento & succo menthæ, regioni ventriculi adplicato, unde sex vermes per vomitum sunt ejecti & ægrotus ab omni ulteriori molestia est liberatus. sic haud abſimilem casum notavit D. Præses, qui aliquando filiam alicujus venatoris habuit curandam, gravissimo dolore ventriculi mordicante per intervalla excruciatam, quæ tandem duas lacertas digitorum longas vomitu rejecit, quibus eliminatis, omnis dolor evanuit. Puer decennis admodum macilentus insigniter tamen vorax magno semper ejulatu querebatur de dolore rodente atque morsicante sub epigastrio, qui a nullis cibis mitescibat, quam ab assumpto lacte, variis itaque frustra tentatis, lac cum radice bryoniæ coctum largiter propinabatur, hinc vermem dimidiæ ulnæ evomuit, atque sic brevi pristina sanitati est restitutus.

CVRATIO.

§. 5. In hac dolorum specie vermes vel insecta ventriculi enecari & expelli debent. Conveniunt igitur hic omnia, quæ alias sub vermium cura propinari solent, ut autem meo proposito satis faciam, quædam efficaciora contra vermes ventriculi a Practicis commendata adnectere placet.

§. 6. Enecant itaque vermes ventriculi *succus scabiosæ* & *nasturtii aquatici* per se ad duas vel tres uncias exhibitus, *Pulvis contra vermes Timæi* a Gûlden Klee in Oper. pract. p. m. 226. & 376. descriptus, ut *Ærcamon* contra vermes ejusdem p. 749. delineatum, quod utrumque D. Præses bono cum successu adhibuit. *Pulvis contra vermes ex lap. bezoar* & *mercurio dulci* a D. Lentilio in Miscell. exhibitus. *Æthiops mineralis* a D. Harris tantopere laudatus. *Mercurius vivus* cum saccharo tritus & cum conserva flor. persicor. deglutitus. *Oleum expressum nucleorum persicorum* ad uncias duas vel tres datum. *Extractum bryoniæ cum mercur. dulci* Elixir proprietatis *sulphuratum* &c.

&c. quæ omnia iusto modo ac tempore exhibitamuktum valent ad enecandos & propellendos vermes.

§. 7. Enecant & expellunt *dictamnus albus*, cujus pulvere Kentmannus ultra triginta lacertas ab ægroto expulit, quod refert Marold. Pr. Med. p. 429. *Radix Bryonia*, quæ teste Freitagio in Aur. Med. L. 2. c. 37. specificè adversatur venenatis bestiolis & vermibus in ventriculo genitis. *Succus rad. bryonia*, quo Clauderus virides bufones in magna quantitate ex fœminæ cujusdam ventriculo ejecit, quod recenset B. Mich. Not. ad Schröd. Pharm. *Syrupus ex succo bryonia* & *Decoctum rad. bryon. recentis cum lacte factum* quibus D. Præses feliciter usus. *Scammonium sulphuratum cum mercurio dulci* a D. Chesneau in observat. summopere laudatum. *Infusum ex rad. dictamni albi, filicis, gentiana, summit. tanaceti, centaur. min. flor. hyper. & persicor. cum rhabarbaro.*

§. 8. Externe etiam utiliter adhibentur *Unguentum contra vermes Pedemont.* a D. Chesneau l. c. productum. *Unguentum contra vermes Timæi* l. c. descriptum, *Emplastrum anthelminthicum* ex aloë, felle tauri insp. mercurio vivo, pulpa colocynth. & ol. tanaceti. *Cataplasmata* ex marrub., abrot., tanacet., cardiaca, hyper., stoech. citr. farin. lupinor. ol. spicæ, absinth. & tanaceti, quæ omnia regioni epigastricæ adplicanda.

§. 9. Præter vermes ejusmodi dolor rodens quandoque etiam inducitur ab ACIDO nimis activo & quasi caustico, quale obcurrit in Adpetitu canino & Bulimo, ubi sæpe quam maximi percipiuntur dolores rodentes lipothymiam inferentes. Hujus assertionis confirmationem tradit Swalve Querel. & oppr. ventric. p. 38. ubi scribit: Spiritus acidus ventriculo congener illique inhospitans est causa adpetitus naturalis & recte vocatur famelicus, quando nunc hic spiritus acidus nimium augetur vel acuat, vellicatio, rosio & morsitatio in membrana ventriculi eo magis excitatur, ut vere dolorificus percipiatur adpetitus, ita ut quandoque lipothymia superveniant, donec ingestis cibus illud acidum nonnihil saturatur & dolor ad exitum
B
guum

guum tempus mitescit. In hoc itaque casu acidum illud temperandum & obtundendum ac postea evacuandum.

§. 10. Temperant & obtundunt acidum ABSORBENTIA, quæ acidum prædominans inbibendo istius activitatem tollunt, ut *Pulvis contra sodam D. Præsidis, absorbens Wedel.* aliique simplices & compositi. *Limatura martis & reliqua martialia* per accessum acidi nondum saturata. AMARA, quæ partibus suis sulphureis acidum infringunt, ut extracta & essentia gentian, absinth. &c. SPIRITVOSA SULPHVREA, quæ acidum suo modo dulcificant. quale quid contingit cum spiritibus acidis, mediante spiritu vini dulcificatis, quamvis talis dulcificatio exigui sit momenti. SPIRITVOSA SALINA, ut spir. salis ammon., sal. volat. oleos. SPIRITVOSA DVLCIA nonnihil pinguis, ut vinum Hispan., Alicant. AQVEA & præsertim particulis oleosis nonnihil imprægnata, quæ diluunt & obtundunt. ut Aqua contra Bulimiam ex mentha, salvia & absinthio destillata. AQVEO OLEOSA, ut Emulsiones amygdalina. OLEA Expressa. v. g. lini. amygdal. dulc. nucistæ. OLEA DESTILLATA menth., salv., macis. ANODYNA reliquis pro necessitate parce addenda, vel sola theriaca cum aqua contra bulimiam exhibita.

§. 11. Quando autem acidum ventriculi per dicta nonnihil mitigatum est, bene datur EVACVATIVVM, & quidem omnium optime *Magnesia alba*, aut *Pulvis solutivus Tim.* vel *Pilula contra bulimum Forest.* Postea reiterentur per aliquot dies brevi ante enumerata acidum temperantia ac obtundentia, & denuo evacuativum, atque sic ulterius, donec vitiosum acidum plane victum.

§. 12. Commode etiam hic adnectitur dolor ventriculi ex inedia, quem quisque experitur, si diutius iusto a capiendis cibis abstinet, unde Swalve l. c. istam rectissime pronunciat noxiam. Hujus quidem doloris curationem non facile petent & expectabunt a Medico, contingere tamen potest, ut spiritu ventriculi acriore & acidiore facto, dolor morfitans per-

perseveret, quamvis alimenta fuerint assumta, atque tunc Medici exspectatur auxilium, quod ferri poterit per absorbentia §. 10. enumerata.

§ 13. Venena mineralia manifestam continent acrimoniam erodentem, quæ, quamprimum ventriculo ingeruntur, ilico molestissimam rofionem & exesionem atque acerbissimum dolorem excitant, mox totam ventriculi substantiam corrodunt & gangrænam ac totalem necrosin causantur. Hoc in casu, si Medicus statim accersitur, utilissime excitatur vomitus, vel per sola oleosa, vel per ipecacuanham cum ol. amygd. dulc. exhibitam, quo peracto, frequenter reiteretur dictum oleum recenter expressum & ad duas uncias cum crystall. pp. dr. j. pro vice exhibeatur, donec omnis rofionis sensus fuerit sublatus.

TH. VI.

§. 1. DOLOR CARDIALGICVS, Cardialgia, Cardjogmus, & Plinio Rosio stomachi dictus, magnam cum priori habet analogiam, & est dolor acutus, fixus & constans quam maxime sub scrobiculo cordis in superiori ventriculi orificio perceptus, cum magna anxietate & inquirudine. Cardialgia, inquit Camerarius Syft. Cautel. Med. p. 317. est ventriculi dolor, ardores, rofiones, vellicationes, dolores gravativos, constrictorios, lancinantes, aliasque species sub se comprehendens; sed mihi hoc loco strictiori sensu venit, sicut ex data definitione est cognoscendum.

§. 2. Ventriculus itaque hic adffigitur, ac præsertim superius istius orificium, quod alias sinistrum vocatur & propter concursum fibrarum nervearum, sicut Anatomici volunt, admodum sensibile, iudicatur. Vi vocis quidem cardialgia denotat dolorem cordis, sed cor primario non afficitur, per consensum tamen simul pati videtur. Veteribus autem superius orificium ventriculi dicebatur cardia & hinc acutus ille

dolor atque morsus illius vocatur *cardialgia*. Imo nonnulli centrale animæ domicilium collocant in hoc ventriculi orificio, quia primi motus sive impetus circa illud contingere dicuntur, dum, quoties quis premitur angustiis corporis & afflictionibus mentalibus, circa orificium stomachi pergrave onus sentiri perhibetur, sicut ita differit Musitanus, cui tamen ex omni parte minime subscribo.

§. 3. Dolor iste interdum est levis sed tamen satis molestus, interdum vehemens, ut quandoque lipothymix accedant, prout nempe minor vel major tensio & crispatura aut quasi erosio vel excoriatio in orificio sinistro contingit; sic etiam alia *cardialgia* dicitur humoralis vel flatulenta; Alia quoque vocatur primaria, idiopathica & essentialis, alia secundaria, symptomatica & accidentalis; alia ratione materiæ ab ille, alia ab acido provenire judicatur.

§. 4. Causa proxima huius doloris est acuta atque pungens, rodens & lancinans superioris ventriculi orificii vellitatio seu crispatura, vel ut Blankardus scribit, morsus, rosisio aut contractio nervi paris vagi stomacho inserti.

§. 5. Causa materialis locata est in humoribus sive acidocorrosivis, sive bilioso-acribus, qui in vapores resoluti *cardialgiam* flatulentam constituunt. D. Nenterus existimat, quod oriatur vel a sanguine circa ventriculum congesto, (quod tamen vix admitti poterit) vel ab humoribus acribus flatulentis in ventriculo contentis, (quod omnino verum.)

§. 6. Occasionaliter induci potest a venenis assumtis, vermibus ventriculi, febribus malignis & intermittentibus, nec non a nimis absterfo orificio ventriculi, de quo D. Lentilius Eteodr. p. 177. ita scribit: „*Cardialgiae* causa haud raro est peristroma ventriculi abrasum a quacunque causa, unde paries eius in-ternus velamine suo nudatus & ob substantiam membranosa[m] maxime sensibilis, impune nihil, quod adsumitur, susfert, si aliqua qualitate excedit, praecipue vero orificium eius supernum adfigitur, ob nervos sexti paris hoc orificium cingen-

gentes; vidimus eo rem processisse, ut ne juris calidiusculi, unicum cochlear sine dolore & subsequente vomitu sumi potuerit.

§. 7. Quo major sentitur dolor, eo major peccat acrimonia corrosiva, si vero mitior percipitur dolor, acrimoniam visciditate quadam involutam esse, judicari poterit, flatulenta ex ructibus acribus cognoscetur.

§. 8. Hicce dolor, sicut est valde acutus, ita non semper vacat periculo, præsertim si iam diu duravit, aut quoque si morbis acutis supervenit cum singultu quo in casu ut plurimum funestum minatur exitum. Quæ autem ab assumtis oritur, quæque cum paroxysmis febrium intermittentium conjuncta, haud adeo est periculosa, quamvis sit insigniter molesta.

§. 9. Curatio consistit in eo ut humores acredine sua officium ventriculi vellicantes evacuentur aut saltem illorum acrimonia enerveretur & sensus doloris mitigetur; Quod si a peculiari quadam causa oriri videatur, isti adæquatis remediis peculiariter est medendum.

§. 10. Ad humorum evacuationem, si actu in ventriculo hærent & continuum fere dolorem causantur, utiliter exhibetur EMETICVM, quo cito excernuntur quæ in ventriculo hærent & acredine sua officium istius vellicant. Eliguntur itaque pro hac intentione possunt vel *Ipecacuanba* cum antimonio diaphoretico nitroso, vel *Syrupus emeticus* cum ebore sine igne.

§. 11. Evacuandi sine etiam inserviunt, quæ per inferiora blandam excretionem efficiunt, ut *Syrupus ex succo herba mercurialis* cum syrupo rhabarbari; vel *Magnesia alba* cum emulsione seminis melonum exhibita; vel *Infusum rhabarbari simplex* cum syrupo violarum solutivo mistum.

§. 12. Hinc ad enervandam humorum acrimoniam & mitigandum sensum doloris, *absorbentia* & *antispasmodica cum anodynis*, si dolor urget, exhiberi debent, quæ quidem etiam inter-

terdum ante evacuantia per unum vel alterum diem dari possunt, v. g. ex compositis Pulvis absorbens Wedel. & Præfidis, contra sodam Horst. temperans Nenter., species Diacretæ Myns. ex Simplicibus testæ concharum, austrearum, medulla faxorum, terræ sigillatæ, crySTALLUS pp., lac lunæ &c. ex chemicis bezoard. minerale, martiale, joviale, antimonium corallo-perlatum Fabri &c. quibus cinnabaris antimonii, castoreum, theriaca cœlestis. Mil. de cynogl. in debita dosi addi possunt, præsertim vero versus noctem omnium optime exhibentur anodyna, si autem dolor valde urget, etiam de die in parca dosi eadem aliis admiscere licet, aut saltem papaveracea. Bene imo utilissime ad obtundendam acrimoniam dantur *mucilaginosæ*, v. g. mucilago sem. cydon. & psyllii mediante aqua malvæ extracta & cum syrupo plantaginis aut Dialthymista, cui pro necessitate ad magis mitigandum dolorem addi potest pulvis anodynus confortativus, atque sic per vice cochleatim sumitur. Mucilago hordei excorticati coctione parata & cum syrupo papaveris exhibita vile quidem sed valde proficuum est remedium. Decoctum ex radic. alth., plantag. verbasc. malv., ras. ebor. & C. C. per brevia intervalla tepide & parce haustum multum valet. Pilulæ de cynogl. cum bez. jovial., castor. & cinnabari antimon. egregiam adferunt opem.

§. 13. Si præsertim a bilioso-acribus provenire videtur humoribus, potio ex aqua & syrupo portulacæ cum crySTALL. mont. pp. cochleatim dari potest, quo in casu etiam conferva acetosellæ & alia aciduscula tententur.

§. 14. Si a vaporibus & flatulentis acribus dependet, *Potio carminativa Sulv.* cum fructu dabitur, nec non *Decoctum nucis moschatae* cum vino factum a Stockero laudatum, ut & *Oleum destillatum carvi* a Thonero, vel oleum dest. chamom. a Schamsky commendatum, vel *Essentia chammon. Rom. comp. D.* Præfidis, cum essent. castor. & anod. permiscenda, cui decoctum chamom. vulg. calidiuscule superbibendum.

§. 15.

§. 15. Si a nimis denudato seu absterfo ac fere excoriato ventriculi orificio continuus fere dolor percipitur, *Mucilago* a D. Lentilio in *Eteodr.* p. 178. descripta ter in die exhibeatur cochleatim, vel *Mucilago sem. psyll. cydon. & gummi Arab.* cum decocto rad. plantag. & verbasfc. parata & syrupo de siliquis edulcorata; it. *Gelatina ex ebore, C. C. & ichthyoc.* parata cum syrup. plantag. & papav. err. *Pulvis ex rad. consol. maj., alth. gumm. Arab. Mil. de cynogl. & sach. penid.* concinnatus & cuspidatim sumtus.

§. 16. Si a vermibus aut venenis præcipue dolor in sæpe dicto orificio excitatur, ut inde oriatur cardialgia, eadem in auxilium vocantur, quæ jam in *Thef. præced.* §. 6. 7. & 13. sunt enumerata.

§. 17. Si paroxyfmis febrium intermittentium jungitur, & removenda & temperanda est humorum acrimonia, per superius §. 9. & 11. producta.

§. 18. Si febribus malignis supervenit, *Pulvis ex bez. miner. castor. cinnab. nitro, camphor. & theriac. cælesti.* bis vel ter in die exhibitus egregiam adfert opem. *Decoctum ex rad. scorzon. tarax. bardan. plantag., & ras. ebor. ac CC.* utilissime interponitur. *Oleum scorpionum cum camphora* mistum scrobiculo cordis cum fructu illinitur.

§. 19. Externe alias laudatur oleum coctum absinth. & lumbric. terr., it. ol. lilior. alb. & femin. hyosc. cum camphora, it. linimentum balsamicum *Lencil. l. c. p. 283.* descriptum, qualia scrobiculo cordis vel inungenda vel imponenda. Sed nimis fere prolixus fui in recensendis contra cardialgiam remediis, dum autem practica consignare constitui, Practicorum euporista producere licebit.

TH. VII.

§. I. DOLOR VRENS vel ARDENS, hinc ARDOR VENTRICULI & aliis SODA vocatus, est dolor cum ardore, ex ven-

ventriculo per totum oesophagum usque in oris cavitatem ascendens, in quam quandoque nonhihil liquoris acidissimi aut acerrimi effunditur.

§. 2. Malum hocce admodum frequens est & interdum solum impleto ventriculo a variis assumtis, quandoque autem etiam jejuno ventriculo insignem creat molestiam, unde ex relatione patientis, qui molestum illum ardoris sensum experitur, facillime cognoscitur.

§. 3. Causa proxima est eructatio seu elevatio liquoris acido-acris per oesophagum usque in oris cavitatem a contractione ventriculi inducta, quando videlicet in ventriculo talis liquor continetur & contractione ventriculi ad oesophagum propellitur, non potest aliter fieri, quin peregrina sua acredine in eodem ac præsertim suprema istius parte ustionis seu ardoris sensum causetur. Schamsky & Blankardus accusant effervescentiam acidi vitiosi cum alcali pingui & oleoso seu particulis sulphureis. Verum si effervescentia talis contingeret, sensus ardoris statim in ventriculo perciperetur, quod tamen rarissime sentitur.

§. 4. Causa materialis igitur meo iudicio est acidum prædominans & quasi volatilifatum, quo præsentem facili negotio a causa occasionali excitatur & concurrente ventriculi contractione ad gulam eructatur. D. Woyt in Gazophyl. pro causa agnoscit acrimoniam bilioso-volatilem ex chylicatione relictam, ansam vero præbere inquit, cibos acres atque pingues, si vinum vel vinum adustum simul bibitur. Platerus etiam bilem præcipue accusare videtur, dum in Prax. T. 2. c. 2. profert, se aliquoties in sectione cadaverum observasse, quod in illis, qui continuum ventriculi ardorem sunt perpessi, ventriculus illa parte, qua vesicula fellea incumbit, extus & intus colore bilis fuerit infectus, ac inde iudicat, continuum ardorem a bile suam duxisse originem. Verum ex eiusmodi phænomeno haud firma formari potest conclusio, neque etiam satis probari poterit, bilem fi-
bi

bi relictam absque concursu acidi adeo acrem fieri posse, ut eiusmodi ardorem seu dolorem urentem causari queat, quod forsitan mecum fatebuntur, qui bilis naturam & inde provenientes effectus penitus inspiciunt. Nec demum pro bile, tanquam causa sodæ, militat quorundam putatitia experientia, dum perhibent, sodam quandoque sedari posse per acida, quem enim laetet, acidum per acidum præcipitari, nonne hoc in chimia notum? Licet autem soda interdum per acetum vini aut alia acida sedetur, pro vera tamen cura haberi nequit, sed tantum pro temporanea suppressione, ex qua nihil boni expectari potest, quod notabili observatione, quam D. Præhac de re in Colleg. Pract. recensuit, demonstrare possem si scopus brevitatis id permitteret. Sicut igitur soda acidis funditus tolli aut constanter abigi nequit, alcalinis autem perfecte profigari potest, ita concludere licebit, sodam potius ab acido quam bile suam habere originem. Per experientiam quoque scimus, sodam ab assumtis acidis facillime excitari, quod quamplurimi in semetipsis experiuntur, qui acetariis aliisque acidis ac vino acidiore delectantur. Quidquid autem sit, sive pro causa sodæ agnoscat acidum volatile sive bilem volatilem acrem, sive utriusque concursum ac effervescentiam, eo tamen in cura semper est respiciendum, ut effectus h. e. ardor tollatur.

§. 5. Dum hæc ita consignavi, obfertur dissertatio inauguralis de Ardore Ventriculi, Præfide celeberrimo D. Bergero A. 1714. Vitebergæ habita, in qua ex mente laudati Viri de variis Ardoris Ventriculi disseritur causis ac Th. VI. dicitur: *non esse mirandum*, quod Scriptores de causa non convenient, quo magis usu constet, ventriculorum disparitatem non nisi experientia disci & differentes causas ac qualitates humorum peccantium non semper esse cognitatas, hinc pro causa morbifica habetur quævis materia fermentescens ac vaporosa, ventriculorum gulamque urere apta, quæ utique tam indole, quam mole, graduque varia esse potest. Tandem autem

C

Th. IX,

Th. IX. additur: "solum acidum hic perraro peccat, sed nunc cum acrimonia alcalica, nunc biliosa, nunc pingui & oleosa, aliaque apta materia luctans & congregiendi. Sed hinc sententia minime contradicitur, quamvis ita videatur, certum enim est, ardorem ventriculi in diversis hominibus a diversis quidem rebus, v. g. pinguibus ac praecipue cum lardo assatis aut cum butyro nonnihil rancido frixis, ac multis aliis sale quodam acri aut principio sulphureo inpraegnatis excitari, ubique tamen acidum subesse vel exinde patet, quod frequenter lymphae acidae in os eructentur, stuporem dentium inferens ac relinquens. Nonne in quavis aut saltem pleraque materia fermentescente agnosci debet acidum? Nonne Th. IX. a laudato Bergero aperte docetur, acidum cum materia alcalica biliosa &c. congregiendi & luctans peccare? Hinc acidum pro causa radicali erit considerandum & in curatione destruendum.

§. 6. Curatio igitur optime peragitur, si acidum volatilisatum & acrius factum saturatur ac enervatur, & per intervalla evacuatur, sic vera & constans ardoris abolitio impetrabitur.

§. 7. Bene itaque ad saturandum acidum adhibentur absorbentia sub cardialgia iam enumerata, quibus addi potest Pulvis contra sodam D. Praesidis multoties probatus. *Lapides caucrorum* solitarie assumpti multis sunt proficui. *Morsuli diacreta* Myns. ab autore magnopere laudantur. *Oriza* crude masticata et deglutita erat cuiusdam Pharmacopoei euporiston. Acidum quoque enervant LIQVORES SALINII VOLATILES v. g. *Spir. salis ammon* & *sal volat. oleos.* quibus D. Praes in se ipso ac diversis aliis diversi temperamenti subiectis perfectissime abegit sodam. Obrundunt denique acidum DVLGIA VISCOSA, ut *siliqua dulcis* comesta; *succus liquiritiae* in ore volutatus ac deglutitus! *Conserva malva*; *Syrup. de siliquis* &c. it. MVCLJAGINOSA ET GVM MOS A quorum sub cardialgia fa-

facta est mentio; nec non AQVEA diluendo, inter quæ de-
coctum granor. coffe huc ultimo locandum.

§. 8. Qui bilem in specie prædominium gerere autumant
laudant remedia ex portulaca, it. pulveres nitrosos, crySTALLUM
pp. &c. quæ quidem etiam acidum obtundere valent. Com-
mendant etiam acida, quæ pro lubitu tentare possunt. Zac.
Lusitanus singulariter laudat syrupum aurantior. acidor. Sed
mihi pro cura sodæ rarum erit commercium cum acidis.

§. 6. Experientia constat, sodam frequenter exoriri post
comesta pingua, si videlicet ingeruntur ventriculo, ubi vi-
tiosum acidum adest, hæc soda autem mox compefcitur, si spi-
ritus vini gallici ad duo vel tria cochlearia super ingeritur, cu-
jus effectus multiplicem experientiam notavit D. Præses, qui
judicat, acidum in ventriculo congregiendiens cum pinguibus &
molestas eructationes inducens mitigari & quasi dulcificari
per spiritum vini. Non itaque video, quare D. Woytl. c. di-
xerit, sodam excitari, si vinum adustum pinguibus cibis su-
perbibatur.

§. 10. Euacuandi sine convenientissimum remedium est
Magnesia alba quæ in destruendo ac simul evacuando acido
prædominante nullum superius agnoscit remedium.

§. 11. Ad præservationem, si quisquam sodæ est obno-
xius, multum valet *Sal volatile oleosum* vel *spiritus sal ammon.*
si unum vel alterum singulis aut alternis diebus brevi ante
pastum ex aqua frigida assumitur. Huic intentioni quoque
inservire potest *Siliqua dulcis* frequenter comeستا. Qui vero
præservationis causa pulveribus terreis frequenter uruntur,
ventriculo haud bene consulunt.

§. 12. In diata bene vitantur acetaria & alia acida, acria,
pingua. Vinum acidius facile excitat sodam, mellita & sac-
charata sæpe augent malum; motus corporis v. g. equitatio
& vestio, nec non fumigatio tabaci statim post pastum in dis-
positis facillime inducit sodam.

TH. VIII.

§. 1. DOLOR GRAVATIVVS ventriculi est molestia in ventriculo percepta, ac si quoddam pondus in illo hæreat, quod premendo ventriculi fibras dictum dolorem causatur ac commuiter cum sensu frigoris est coniunctus.

§. 2. Hicce dolor percipitur tam jejuno ventriculo, quam potissimum post ciborum ac potus assumptionem, tunc enim valde augetur & per aliquot horas durat, tandem vero iterum mitescit, sed nunquam plane evanescit. Talem dolorem notavit Præses in juvene, a nativitate pro potu ordinario aquam fontanam crudam bibente, cibosque crudiores ac duriores comedente, unde successive ejusmodi dolor est inductus, qui magnas creavit molestias & tantam ventriculi frigiditatem, ut etiam exterius imposita manu sentiri potuerit.

§. 3. Causa hujus doloris nihil aliud videntur, quam cruditates viscidæ & nimis frigidæ, quæ facile ex diæta ante dicta generantur, & omni fere mobilitate destitutæ gravitate sua premunt ac instar gravioris ponderis gravant ventriculi tunicas, ut inde tractu temporis sensus gravantis doloris eveniat, quod facile concipi potest, si dolores gravantes in aliis partibus excitas perpendimus. Zwingerus in theatr. Med. Pr. hoc de dolore scribit, quod producat ab obstructione tubulorum, a viscosa terrestrique materia oriunda, quæ ob molem sui ponderis vicinas fibrillas nerveas plus minus gravat. Qomodo cunque autem hic dolor ventriculi gravativus concipiatur, semper certum manebit, illum a cruditatibus viscidis, tenacibus & frigidis suam ducere originem.

§. 4. Primam vero pro generandis ejusmodi cruditatibus occasionem subpeditant errores in diæta, quando videlicet ex frequenti ciborum crudorum, coctu difficiliorum & frigidorum comestione ventriculi fermentum enervatur ac digestio destruitur, ut ex assumtis pituitosi humores producantur, qui successive magis tenaces redditi, glutinis instar

cu.

tunicis adhærent & consequenter sensum doloris gravanti inducunt. Multum quoque simul contribuit potus tenuis & aqueus, deficiensque motus corporis cum aliis diætæ erroribus.

§. 5. Non quidem statim minatur periculum, si tamediu-
tius durat, metuendum, ne successive inducatur cachexian
& alia inde oriundæ adflictiões.

§. 6. Curatio bene peragetur, si dictæ cruditates visci-
dæ probe inciduntur & adtenuantur atque ad meliorem eva-
cuationem preparantur, quo factò sufficiens evacuatio erit
instituida, ac postea præcavendum, ne similes cruditates de
novo generentur.

§. 7. Ad incidendas & fluxiles reddendas cruditates vis-
cidas atque tenaces in ventriculo hærentes, inserviunt *Pul-
vis digestivus* a D. Præfide in Coll. Pr. hoc in casu commen-
datus, qui constat ex rad. aron., tartar. vitriol. & salis absinth.
partibus anaticis, cujus dimidia drachma cum gutta olei ca-
ryoph. M. & V. capiatur! simul autem iisdem diebus ante
& post-meridianis horis assumatur *Essentia terræ fol. tartar.*
cum spir. falis ammon. parata, vel *Elixir. propriet. rhabarbar.* cum
lixivio nitri antimoniatu extractum, vel *Essentia tartari solubi-
lis* solutione in aqua cinamomi confecta.

§. 8. Prædictis per aliquot dies præmissis, evacuatio per-
agatur, quem in finem impendi possunt *Sal catharticum ama-
rum* in decocto epithymi solutum, quod perbene operatur ac
utilissime quatuor auroris propinatur; vel *infusum per epicra-
sin purgans*, ex plantis incidentibus, amaricantibus & purgan-
tibus concinnandum & per octo dies matutinis horis capien-
dum. Iisdem vero diebus bene simul versus noctem dictum
elixir propr. rhabarb. exhibetur. Evacuandi sine etiam hic
inservit *Pulvis solutivus Timai*, semel atque iterum pro neces-
sitate dandus.

§. 9. Tandem ad præcavendam viscidarum cruditatum
novam generationem opem ferent sic dicta stomachica, quæ
C 3 parti-

partibus suis subtilibus ac spirituosus liquorem gastricum reddunt actuum tonumque ventriculi firmant, ut bona digestio inducatur, ex quibus tanquam præstantiora nominari merentur *Pulvis Stomachicus Timæi & Ludovici*; *Elæosaccharum stomachicum Baglivii*; *Essentia scorbutica Bontekoe, corticis Winter.*, *caryophyllorum*, *carlinæ Staricii, volatilis oleosa*; *Elixir propriet.* cum spiritu salis ammoniaci aromatico extractum; *Sal volat. oleos.* cum spir. cochlear. comp. mistum; *Elixir vitæ Matth.* cum confect. alkerim. & ol. cinam., quæ potissima sunt ingredientia Aquæ istius, quam Helvetius vocat divinam ad refuscitandum calorem, *Electuarium juniperinum seu stomachale Paracels.*, quæ omnia ita sunt comparata, ut superius indigitatum effectum præstare valeant.

§. 10. Externis etiam ventriculo subveniri potest remediis, quæ non inutiliter adhibentur. Præcipuam laudem meretur *Sacculus ex zingibere* grosse confuso cum interpassatione confectus, qui aqua Reg. Hung. conspersus per brevia intervalla regioni ventriculi adplicetur ac removeatur. *Emplastrum stomachale Crat.* per noctem eidem regioni imponi potest.

§. 11. Conveniens autem diæta simul est observanda, ut in victu eligantur cibi facilis concoctionis, qui semper modice aromatizandi; in potu cerevisia lupulata bonæ notæ modice calefaciens, inter quas in his regionibus eminent *Brunsvicensis, Riddagshufiensis, Garlebiensis*. Motus corporis ambulatione matutinis horis institutus sit frequens. Alvus servetur aperta. Tristes animi afflictiones fugiantur.

TH. IX.

§. 1. DOLOR VENTRICULI DISTENSIVVS seu INFLATIO VENTRICULI, est dolorifica istius extensio seu intumescencia, ab externo tactu & post sumtos cibos notabiliter aucta. Malum itaque præcipue hæret in ventriculo, sicuti etiam satis percipitur ab illis, qui isto sunt adfecti.

§. 2. Signum Inflationis ventriculi est notabilis epigastrii intumescencia, quæ ita extenditur, ut scrobiculus cordis plane

plane elevatus adpareat, cum sensu doloris tensivi, & si ista regio digitis tangitur ac leniter premitur, doloris augmentum percipitur, quoties etiam cibus vel potus assumitur, cujus quidem exiguum adest desiderium, dolor ilico exacerbatur, vestimenta quoque, quæ antea satis erant apra atque ampla, indui nequeunt ob incrementum doloris, nisi aperta vel multum ampliata gestentur; frequens adest conatus ad eructationem, quæ tamen ægre aut plane non succedit, & quamvis etiam aliquando eructetur, parum tamen levaminis inde sentitur, sed potius omnia in præcordiis repleta cum anxietate percipiuntur; nullus quoque flatus per inferiora eliminatur, etsi alvus sit aperta, quæ tamen plerumque segnior esse solet.

§. 3. Causa proxima est flatuum in ventriculo generatio, eorundemque in illo ob utriusque orificii firmam constrictionem incarcerationio, qua ventriculus utpote pars membranacea magis magisque extenditur & simul externæ partes adtolluntur, dum autem talis fibrarum nimia extensio vi quadam peragitur, non aliter potest esse quam dolorifica, neque mirandum, quod ab externa pressione aut vestimentorum constrictione, cibique ac potus ingestione dolor augeatur. Nimia enim fibrarum extensio pertinet ad solutam unitatem quamvis insensibilem, ista autem gignit dolores, illosque eo magis, si externa pressione aut interna ingestione tensio & unitatis solutio augetur.

§. 4. Causa materialis nihil est aliud quam humor crassus in crassiores vapores seu flatus resolutus, si nunc orificia ventriculi constringuntur, ut flatus excerni nequeant, tunica ventriculi necessario successive magis magisque extendi debent, quia humores viscosi in vapores resoluti majus exposcunt spatium, ut ita epigastrica regio simul extendi & intumescere debeat. Ejusmodi autem humores in flatus resolutos pro causa materiali agnoscendos esse, ex curatione concludere possumus, si enim incidentia cum evacuantibus & carminati-

nativis debito ordine adhibentur, plerumque brevi post epigastrii detumescentia ac doloris tensivi mitigatio imo plena abolitio sentitur.

§. 5. Verum observatur quandoque in praxi, quod licet curatio dicto modo fuerit administrata, ista ventriculi ac epigastrii dolorifica inflatio constans permaneat, quale quid etiam in tympanite observatur, vbi abdomen tympani instar extensum manet, quamvis evacuantia & carminativa satis frequenter ac satis diu sint propinata, tunc autem, causam materialem non in ipsa ventriculi cavitate, sed potius in istius fibris ac tubulis hærere, iudicari debet, si videlicet spastice extenduntur, & spasticam extensionem, nullis purgantibus nullisque carminativis coercibilem, servant.

§. 6. Per se quidem ventriculi inflatio parum periculi minatur, si vero diutius durat ac ita comparata est, ut medicamentis prudenter administratis non cedat, metus est, ne abeat, seu mutetur in veram tympanitem.

§. 7. In Curatione eadem observari potest methodus, quam in præced. Thes. §. 6. proposui, cui adhuc addi potest, quod eructatio & vaporum seu flatuum discussio sit promovenda, unde tam præparantia quam evacuantia cum blandis carminativis utiliter exhibentur, ac postea stomachica & carminativa in usum vocantur.

§. 8. Præparandi & evacuandi sine adhiberi possunt, quæ Th. VIII. §. 7. & 8. sunt producta, additis vel simul exhibitis blandis carminativis non nimis calidis.

§. 9. Ad eructationem & flatuum discussionem peculiariter promovendam admodum proficua ac efficacia sunt

Aqua abrotan. chamom. corf. citr., carminat. temperata
Spiritus carminat. de tribus, salis ammon. anis., cochlear. comp., nitri cum sexuplo spir. chamom. dulcif. volatilis oseosus.

Essentia chamom. Rom. comp. D. Præfidis, angelicæ comp. carlinæ Staric., carminativa B. Wedel., absinth. comp. Ejusd. abrotani, anisi stellati.

Potio

Potio carminativa Sylv.

Vinum cum melissa, fatureja, mentha, pimpinella, flavo citri & cardamomo medicatum.

§. 10. Ad præcavendam materiae flatulentæ generationem inferviunt partim jam dicta carminativa, partim stomachica Th. VIII. §. 9. enumerata, quibus addi potest spiritus vitrioli martis dulcificatus, vel spiritus salis volat. dulcis in Collect. Leidens. descriptus.

§. 11. Externe quoque imponi possunt *Emplastrum stomach.* Crat. cum ol. dest. chamom. malaxatum, de baccis lauri, de cumino; *Balsamum stomachale* Myns., Lentilii; *Linimentum discutiens* ex ol. cocto chamom. & aneth. cum ol. dest. abrot., cumin., anis., absinth., chamom.; *Sacculus* ex herbis & seminibus carminativis in vino coquendus & calide adplicandus. *Epithema* ex spir. menth., chamom., vini camph., ol. dest. lauri & theriaca Andr.

§. 12. Si forsan dolorifica atque tensiva ventriculi inflatio constanter perseveraret, licet curatio cum prædictis fatis exacte esset administrata, atque sic judicari deberet, inflationem istam esse mere spasmodicam, tunc unica salus quaerenda erit in antispasmodicis, ut fibræ nimis tensæ blande iterum relaxentur. Proderunt ergo in hoc casu bezoard. martiale, cinnabaris, castoreum, arc. dupl., Liquor C. C. succin., spir. salis ammon. martialis. essent. castor. & similia.

§. 13. Quando inflatio ventriculi symptomatice accedit adfectioni hypochondriacæ aut hysteriæ, ad illarum curam præcipue est respiciendum, dum mitigato primario morbo symptoma sponte evanescere solet.

§. 14. Si inflatio non est constans sed tantum post partum exoritur & per unam vel alteram horam durat, bene interdum tollitur assumpto uno vel altero cochleari elixirii citri, aut spiritus chamomillæ Rom., qui in ejusmodi casu omnibus aliis præferendus, dum inflationes variis de causis in utroque sexu oriundas cito ac efficaciter discutit, quod multiplex experientia notavit D. Præses.

D

§. 15.

§. 15. Diæta interim , quantum fieri potest , fit exacta , hæc enim est dimidia cura , imo sine conveniente diæta in ejusmodi morbis frustra communiter inpenduntur omnia . Hic igitur iterum observandæ , quæ in Thef. præc. diæta .

TH. X.

§. 1. INFLAMMATORIVS DOLOR seu dolor ventriculi ab istius inflammatione productus , ac proinde licet tantum sit symptoma inflammationis ventriculi , merito tamen hic loci adnecti potest , quoniam de potissimis ventriculi doloribus agere constitui . Est enim valde acutus dolor atque ardor in ventriculo perceptus , ab inflammatione istius excitatus : Non autem confundendus est cum cardialgia , a qua differt propter conjunctam febrem acutam .

§. 2. Causa hujus doloris est inflammatio ventriculi , seu stagnatio ac diffusio sanguinis per fibras ventriculi , ab obstructione seu constrictione vasorum sanguineorum dependens , qua contingente , sanguis stagnat in vasis vel etiam extravasatur & coagulatur , & dum continuo novus adfluit , producit in parte affecta extensio , tumor , dolor & ardor .

§. 3. Cognoscitur autem inflammatio ventriculi ex dicto dolore acuto cum vomitione , anxietate præcordiorum & conjuncta febre continua atque siti insigni , aliisque symptomatibus febrilibus gravioribus , quibus sæpe accedit singultus .

§. 4. Morbus hic recte vocatur peracutus & maxime periculosus , qui adfectis frequenter minatur interitum , nisi mature subveniatur .

§. 5. Curatio recte inchoatur ac bene peragitur , si omnem laborem impendimus , ut stagnatio sanguinis ac inde producta inflammatio una cum dolore , quam cito & quam bene fieri potest , resolvendo tollatur , hac enim sublata & dolor & febris cum omnibus reliquis symptomatibus mitescent .

§. 6. Dum

§. 6. Dum itaque dico, sanguinis stagnationem in vasis & fibris ventriculi factam esse resolvendam, merito quaritur, an VENAE SECTIO stagnationem sanguinis resolvere valeat? Venæ Sectio communiter in omnibus inflammationibus tam internis quam externis a quamplurimis celebratissimis Practicis commendatur, atque sic etiam in ventriculi inflammatione administratur. Celebrandam vero illam esse statim in primo morbi principio, docet Nenterus Cap. de Inflamm. ventriculi sub methodo medendi, & in cautelis scribit, illam non conducere, nisi in primo principio celebretur. Si itaque transacto morbi principio venæsectio non amplius conducit, morbus tamen per sola medicamenta curari debet atque potest, sequitur quod venæsectio ad curationem inflammationis non sit necessaria. Sed esto ut primo statim principio administraretur venæsectio, quomodo illa tollere poterit sanguinis stagnationem atque coagulationem? Dicunt quidem, quod sanguinis missione istius adfluxus ad partem adfectam dematur aut imminuatur; fit ita, quod sanguinis motus nonnihil imminuatur, interim tamen istius adfluxus ad partem adfectam non impeditur, vasa enim sanguinem vehementia ad dictam partem semper manent eadem, & sanguinis fluxus per ista ad eandem semper continuatur, & nisi continuaretur, brevi emoriretur, dum itaque sanguis lege circulationis perpetuo vehitur ad partem adfectam, licet etiam id parcus fiat, semper tamen cumulabitur & stagnatio major fiet, guttæ enim a tergo adcedentes augent guttas. Præterea, quamvis portio massæ sanguineæ per venæsectionem dematur, nonne exigua ista portio paucarum horarum spatio ex assumpto potu restituitur, atque sic iterum copiosior fit ad partem adfectam adfluxus? Quidquid autem demum de venæsectionis utilitate in curandis inflammationibus regetur ac obijciatur, nunquam tamen demonstrari & firmiter probari poterit, sanguinis stagnationem per venæsectionem posse resolveri, si igitur per istam stagnatio tolli nequit, temere

impeditur. Venæsectio itaque non est aptum remedium ad resolvendum stagnantem atque coagulatum sanguinem, hinc quoque ad tollendam inflammationem ventriculi nihil valet. Inflammationes certe tam externæ quam internæ longe felicius, tutius atque certius absque venæsectione, solis resolventibus internis ac externis perfanari possunt, quod optime docet Vulpinus in Hæmophobiæ Triumpho, quodque multiplici experientia compertum habet D. Præses, qui methodum curandi inflammationes sine venæsectione in Coll. Pract. explicuit, quam istius auditores secuti feliciter curarunt pleuritidem aliasque tam internas quam externas inflammationes. Consideremus quæso sine præjudicio, per venæsectionem imminui vigorem sanguinis, perpendamus ab imminuto sanguinis vigore omnium facillime exoriri stagnationes, sanguinemque stagnantem eo citius tendere ad suppurationem, quæ alias, motu sanguinis vegeto servato, haud ita facile succedit. Pleuritis enim, Hepatitis & reliquæ inflammationes, neglecta venæsectione absque suppuratione perfecte curari possunt, si tempestive convenientia adhibentur remedia; administrata autem venæsectione vix unquam sine suppuratione finiuntur, & ibi sæpe dispositio ad hecticam & phthisin relinquitur, si vitam servant ægroti.

§. 7. In sanguinis stagnantis & ad coagulationem inclinantis resolutione unica atque vera inflammationis curatio est locata, hanc omnibus viribus suscipere & peragere decet Medicum per remedia tam intus quam extus adhibenda.

§. 8. Internæ pro hac intentione inserviunt *antimonium diaphoreticum nitrosum, mandib. vel ossa capitis lucii piscis, dentes apri, lapides cancerorum, sanguis hirci, cinnabaris antimon., arc. dupl., nitrum antimon., camphora, pulvis antipleurit.* Præsid., *temperans Nenter., potio antipleuritica Gockel., emulsio semin. card. mariæ, decoctum scabiosæ ac bellidis,* quæ si debite inter se misceantur ac iusto tempore & ordine exhibentur, inflammatio ventriculi & vehemens istius dolor ex hac inflammatione pro-

proveniens intra paucos dies optime resolvi atque tolli poterit: Lindanus commendat decoctum hordei, cujus libræ admiscet dimidiam unciam nitri antimoniatæ, ac de hoc mixto sæpius unum vel alterum cochlear ingeri jubet, quod etiam meo iudicio non inefficax erit, si modo ex dictis solventibus quædam debite interponantur. Spiritus nitri dulcis a nonnullis laudatur, sed observante D. Præfide dolores & anxietates auxit. Opiata plane exulent, quia ad majorem humorum stagnationem, coagulationem, suppurationem & necrosin disponunt. Ettmullerus quidem in primo principio una vel altera vice adsumendam commendat mixturam diaphoreticam, quæ est nonnihil opiata, sed circumspicte id fieri debet, consideratis probe omnibus circumstantiis.

§. 9. Externe multum prodest Spiritus vini camphoratus & crocatus cum linteis calide regioni ventriculi adplicatus. vel Spir. salis ammon. aqua flor. sambuc. dilutus, eodem modo adhibendus. Sacculus ex plantis discutientibus cum croco & camphora in aqua sambuci fervente calefactus frequentissime desuper imponatur.

§. 10. In diæta cibi vix admittuntur primis diebus, majorem enim creant molestiam, postea juscula hordeacea cum passulis sufficiunt. Potus sit decoctum rad. tarax. scorzon. & bardan. cum gelat. eboris. Alvus servetur aperta per clysteres emollientes ac parum nitratos, si quidem necessum videretur, si autem nimis lubrica evadit, abstinenceatur ab usu interno nitroforum, quæ alias admodum bona. Transpiratio semper fit modica & æqualis & regimen nimis calidum vitetur.

Atque hæc sunt, quæ de potissimorum ventriculi dolorum causa & medela, quantum quidem in meis fuit viribus & rationi ac experientiæ conforme visum, pro specimine inaugurali consignare volui ac debui, quibus sic factis, dissertationis facio

F I N E M.

ÆROL-

COROLLARIA PRAESIDIS.

I.

Variolæ non possunt neque debent adnumerari hæreditariis morbis.

2.

Inoculatio variolarum itaque temere instituitur, dum nec ratione demonstrari nec experientia confirmari potest, illam esse certum remedium, ad avertendam novam variolarum eruptionem.

3.

Docuit potius experientia, juvenem, cui anno 1722. variolæ bene fuerunt inoculatæ ac exulceratæ, sequenti anno esse correptum variolis, iisdemque extinctum.

4.

Variolæ optime curari possunt ut plurimi in vita conferventur, si modo & morbi & symptomatum tempestiva ac conveniens instituitur curatio, & adæquatum habetur regimen ægrotorum.

5.

Tot homines in Gallia variolis enecari, non quidem illarum inexistenti malignitati, sed potius inconvenienti istarum tractationi esse adtribuendum, nullus dubito.

ULB Halle
003 140 865

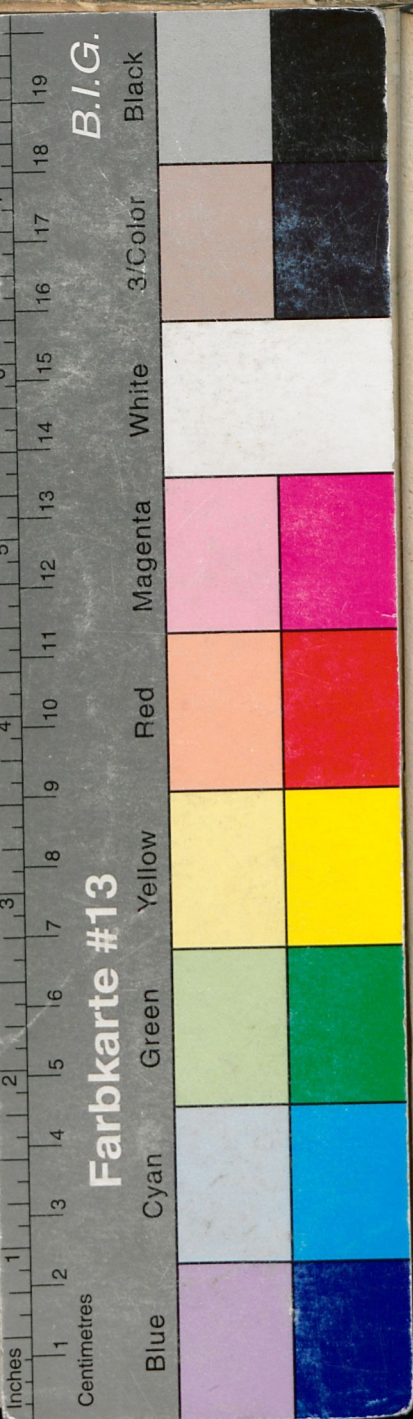
3

TA-FL

B.I.G.

Farbkarte #13

16.
42 15
1724, 10

DISSERTATIO MEDICO-PRACTICA
INAUGVRALIS.

DE

DOLORIBVS VENTRICVLI.

QVAM

EX DECRETO GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA IVLIA

PRAESIDE

DN. JOHANNE CAROLO SPIES

ARCHIATR. WOLFFENB. AC THERAPEVT. P.P.

H. T. DECANO

PRO GRADV DOCTORIS

OMNIBVSQVE PRIVILEGIIS ET IVRIBVS
IN ARTE MEDICA RITE
CONSEQVENDIS

IN IVLEO MAIORI

D. II. MARTII A. MDCCXXIV.

HORIS ANTE ET POMERIDIANIS

PVBLICE EXAMINANDAM ATQVE VENTILANDAM

EXHIBET

HENRICVS TILLEMANNVS STOCK,
RATISPONENSIS.

HELMSTADII,

TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII,
ACAD. TYPOGR.